

DOLENJSKE NOVICE

Izhajajo 1. in 15. vsacega meseca. Cena jim je s poštnino vred za celo leto naprej 2 K, za pol leta 1 K. Naročnina za Nemčijo, Bosno in druge evropske države znaša 2 K 50 h, za Ameriko pa 3 K. — Dopise sprejema urednik, naročnino in oznanila tiskarna J. Krajec nasl. v Novem mestu.

GOSPODARSTVO.

Zelena turšica — kot pomožna krma.

Med rastline, ki se v letih pomanjkanja močno priporočajo za pridelovanje krme, spada tudi zelena turšica. Ta rastlina ima razne prednosti, zaradi katerih se tudi po naših krajih rada seje. Zelena turšica daje pred vsem bogato košnjo. Ob ugodnih razmerah jo lahko pridelamo na hektaru ($1\frac{3}{4}$ joha) 50 do 80 metr. centov, pa tudi več. Spomladi sajena zelena turšica daje na dobro pognojenih njivah tudi do 120 metr. centov krme, preračunjene na suho. Pa tudi po strnišču so pridelki dobri, če je njiva dosti gnojna in čeni suše. Prav lahko se računa v tem slučaju na 40 do 50 metr. centov in več. Veliko vredno je pri njej pa tudi to, da se dá sejati, kadar je, od spomladi do poznega poletja. Ako hočemo od zelene turšice bogate košnje, potem je treba paziti na sledeče:

Zeleni turšici je treba pognojiti. Če ni gnoja, naj se pa seje po dobro gnojenih okopavinah, n. pr. po zgodnjem krompirju. V takem slučaju lahko pomagamo tudi z umetnimi gnojili, posebno s superfosfati in kalijevo soljo. V drugo se priporoča, da sejemo turšico ravno prav gosto. Setev na široko se manj priporoča; take setve trpe bolj, če nastopi suša. Priporoča se zaradi tega setev v vrste po 25 cm (9 palcev) in več narazen. Tudi v tem slučaju je paziti, da setev ni pregosta. Pregosta setev daje slabotne rastline, ki se v rasti dušé. Pri nas kaže zeleno turšico za brazdo sejati, toda gledati je, da ne pride pregloboko. Zato bodi brazda plitva. Za 1 hektar ($1\frac{3}{4}$ orala) je treba pri setvi v vrste 200 litrov semena, pri setvi na široko pa 250 do 300 litrov. Debelozrnata turšica se lahko seje v široke vrste, po 32 do 45 cm (12 do 17 palcev) narazen. V tem slučaju je treba manj semena in priporoča se, da tako turšico tudi enkrat okopljemo.

Zeleno turšico je kositi, predno se pokaže latje. Ako smo jo pa namenili za zimo in jo hočemo sušiti v kozolcu, potem jo kosimo, kakor hitro stopi latje v cvet. —r—

Napake pri surovem maslu.

Pri surovem maslu se pokažejo razne napake, ako nismo pri mleku in pozneje pri smetani tako snažni, kakor bi bilo treba. Pa tudi vse drugo ravnanje z mlekom in smetano ima velik vpliv na dobroto masla. Razne napake dobi maslo pa tudi pri pinjenju (médenju).

Fino maslo mora ugajati že po svoji vnanjosti. Maslo ne sme biti smetno, umazano ali drugače neokusno. Napáčno je, če se preveč sveti ali je mazavo, kakor tudi, če je premalo izdelano, če je drobljivo in brez vsake svetlobe. Fino maslo mora ugajati pa tudi po svojem okusu in duhu. V tem oziru se pa kažejo česče najrazličnejše napake. Maslo mora biti finega okusa, ki spominja na okus

po orehah. Ta okus dobi maslo, ako ga napravimo iz nekoliko okisane smetane, recimo iz smetane, ki stoji pri toploti 15° po C dobrih 24 ur. Če se smetana preveč okisa, trpita duh in okus in ravno tako tudi iz raznih drugih vzrokov. Posebno rad se pojavi pri maslu okus po loju. Ta okus dobi maslo, če ga imamo na svetlobi ali pa če pride za prav kratek čas na sonce. Pokaže se pa tudi po mladi detelji in po slabih oljnih tropinah, ki se pokladajo živini. Če se umede smetana staromolznih krav, dobimo maslo, ki žari. V slabih prostorih ima maslo duh in okus po zaduhlem in če nismo dosti snažni, tudi okus po gnoju in hlevu. Pri izdelovanju masla je treba tedaj velike snage in pozornega dela, da se dobi zadosti fin izdelek. Velika napaka je tudi to, ako se maslo slabo gneta, tako da ostane preveč pinjenca ali vode notri. Tako maslo se rado kvari in tudi ni tako dobro, kakor bi moralo biti. Pa tudi preobilno gnetenje ni dobro za maslo, ker se tudi na ta način kvari njega dobrota in trpežnost. Paziti je toraj na vse in gledati, da s snažnim delom in zadostnim hlajenjem mleka in smetane in masla skrbimo za to, da dobivamo kolikor mogoče okusno in trpežno maslo. Najboljše maslo se izdeluje v dobrih mlekarnah, ki imajo ondi vse potrebne priprave za to. Pa tudi kmetska gospodinja lahko izdeluje prav okusno maslo, ako je dosti snažna in ako pazi na vse, kar treba pri ravnanju s smetano in maslom. —r—

Politični pregled.

V kranjskem deželnem zboru, kateri je zboroval 19. junija, sklenila se je nova volivna reforma v sporazumu z vsemi strankami ter se predloži cesarju v potrjenje.

Avstrijski državni zbor končal je proračunsko razpravo. Pri razpravah, kojih so se udeležili razni govorniki in stavili razne zahteve, govoril je tudi trgovinski minister Fiedler ter obljubil, da se prične tudi v trg. ministrstvu soc. politika. Žensko in otroško delo se bo uravnalo in izdale se bodo varnostne odredbe industrijskih podjetij. Izboljšati se hočejo plače poštarjem, poštnim ekspedientom, oficijantom in mehanikom. Poštni sluge dobe boljše plače in primerne aktivitetne doklade, ravno tako tudi poštni seli, ki postanejo od poštarjev popolnoma neodvisni. — Zagotovljen je tudi že v tem zasedanju zakonski načrt o povišanju davka na žganje. Pred vsem imele bodo od teh koncesij dobiček Kranjska, Dalmacija in Galicija. Še pred počitnicami pa predloži vlada zakon za starostno in invalidno zavarovanje za delavstvo, izvzemši kmečko delavstvo.

Bosna in Hercegovina, kjer se je zadnji čas med tamšnjimi domačini utihotapilo nekako revolucijsko gibanje, in kjer je imenoma še vedno vladar turški sultan, akoravno nima prav nobene oblasti, ampak je vsa uprava v avstrijskih rokah, se, kakor razna znamenja kažejo, zdru-

žita z Avstrijo. Hrvaški poslanec Frank dokazuje v časopisju, da se združita z Avstrijo, kot druge avstrijske dežele. n. pr. Kranjska ali Štajerska, dunajski listi pa temu ugovarjajo, ker Avstro-Ogrska brez sklepa in dovoljenja drugih držav tega ne more izvršiti, te pa tega ne dovolijo.

Širi se zopet govorica, da hrvaški ban odstopi ter postane tajni svetnik cesarjev, kar se pa gotovo tako kmalu ne uresniči, ako ravno bi ga Hrvatje radi videli tam, od koder je prišel, zato vže skrbe Mažari.

Italija se pridno oborožuje. Izdala bode letos 152 milijonov lir za povečanje in zgradbo ladjedelnic, za zvišanje častniških in podčastniških plač vsako leto 10 milijonov, 150 mil. za obmejne trdnjave, za utrdbo vojnih pristanišč 60 milijonov, 4 milijone v to, da poviša mornariško moštvo od 22.000 na 29.000 mož, 36 milijonov za novo gorsko topništvo in tri milijone za druge izdatke.

Stari vladar Mulej Hafid v Maroku je zopet proglašen za pravega vladarja Maroke. Služiti mu hoče zopet tudi vojaštvo, katero ga je prej deloma zapustilo ter potegnulo s protisultanom Abdul Azisom.

V Perziji izbruhnila je revolucija proti šahu uprizorjena po pristaših reformne stranke, kojo šah najbrže ukroti, kajti povrnil se je v Teheran, od koder je ubežal, z armado, ki mu je še zvesta ostala ter uspešno nadaljuje, seveda s krvavim mečem v roki, krotenje svojih nasprotnikov, ktere je tudi že večinoma premagal.

V Mehiki so si oboroženi delavci osvojili mesto San Viesca, kjer je ranjenih in ubitih mnogo ljudi. Štiri vlaki vojakov je odšlo v San Viesco. Sodi se, da je poraz San Viesce pričetek dolgotrajne revolucije.

LISTEK.

Zgradba nove župne cerkve v Prečni.

IX.

Nabava opeke. — „Po dobro premišljenem načrtu z božjo pomočjo vstrajno naprej“, to mora biti geslo pri vsakem velikem delu! Tako i pri nas! Omahovati sem in tje, vedno dvomiti, samo prevdarjati, pa bati se preveč, pa „čincati“ ne dovede nikoli do smotra, jasnosti je treba in vstrajne delavnosti! Zato smo v jeseni l. 1904 vklub slabej letini določili, da nabavimo v lastni reziži trdno opeko za novo cerkev. Prečenska opeka slovi na daleč okoli. Od pamtiveka zalagajo naše opekarne prijazno Dolenjsko od blizo in daleč. Pri nas imamo že kar v zemlji pripravljeno zares izvrstno glino za opeko, ni je treba kaj umetno pripravljati. Pa tudi večje podjetnike in vestne delavce imamo za to. Kako se pa naredi trdna opeka? Tako-le: Gline je treba že v jeseni pozno ali vsaj po zimni nakopati, da po zimni zmrzne vsled mraza in se razspé prav na drobno; ako se pa koplje spomladi, treba jo je z motikami prav drobno zdrobiti. Taka drobna glina se pa mora prav temeljito vgnesti, primerno kakor vgnéte gospodinja testo za kruh. To je težavno delo. Navadno jo delavci polivajo z vodo in z nogami gazijo toliko časa, da vso pregnetejo tako, da se sprime in zgosti, kot testo. Iz take gline se napravi lepa opeka, ki se na solncu in potem pod streho dobro vsuši in potem v peč zloži, kjer se toliko časa kuha in žgé, da se tudi najvišja plast v peči dobro sežgé. — Zato se ne sme z drvami dosti štediti. Taka opeka je čvrsta, gosta, trda kakor kamen, pa ima tudi, ako trčiš komad ob družega, glas kakor zvon, pa tudi za zidanje je boljši memo kamna, ker se zid trdno veže, posebno še, ako je malta tudi vrlo dobra. Primerno isto trdnost ima tako nabavljena strešna opeka. Ko smo leta 1904 po toči prekrivali staro cerkev, našli smo komade domače strešne opeke z letnicami 1827 in 1828, tedaj do 80 let staro še prav dobro ohranjeno strešno opeko. „Tako trdno moramo napraviti za novo cerkev,“ smo dejali... Seveda pridejo pri takem podjetju tudi stroški v poštev. Denarjev za novo zgradbo imamo še malo, morda bi jih bilo z obrestmi vred 20.000 kron po odbitih stroških

za apno in pesek. Štediti je že tudi treba, kjer se sme. Cerkev ne bo postavila lastne opekarne, to bi preveč stalo, treba je narediti in posuti pot do nje, potem peč sezidati, prostore za sušenje prirediti, mnogo strehe nakriti, raznovrstno opekarsko orodje preskrbeti, tudi droben pesek, varež morda še od daleč napeljavati. Saj bo že itak dosti vožnje z drvami, pa stroškov tudi za nje, pa tudi za delavce. Zato smo se pogodili z Martinom Šiška za njegovo opekarno pri Češči vasi, katero vzamemo v najem za dve, oziroma tri leta tako, da nam prepusti svojo opekarno v popolno porabo za letnih 500 kron. Po dobrohotnosti sl. knež. gozdnega urada v Soteski smo dobili po znižani ceni lepa bukova drva kub. meter po 1 K 20 v radi dobrodelnega namena blizu in na prav ugodnem kraju za vožnjo, kar tu prav s hvaležnostjo bilježimo. Tudi se nam je posrečilo dobiti izvrstnega opekarja Martina Poglavec iz Dol. Straže zares večšega, skušenega in vestnega mojstra, s katerim smo se pogodili za ceno 14 K od vsakih tisoč komadov žgane opeke.

Za dober vsploh pri opekarni je treba tudi lepega vremena, toplih solnčnih dni, da se opeka lepo presuševa; v deževnem vremenu vse delo zastane in se oblati; tudi veterno vreme in hude sapé ovirajo in oškodujejo delo, ker opeka na sapi poka. — Zato se pglavitno opekarsko delo vrši le v lepem poletnem času, v mesecih maj, junij, julij in avgust. Ta čas se mora dobro izrabiti, zato je treba popred pripraviti glino, da se v lepih poletnih dnevih kar neprestano opeka izdelava, v jesenskem času se pa, kar opeke preostane, še sežge in red napravi pri opekarni, da ni po zimni vse križem razmetano in se ne dela škoda pri orodju, strehah in drugem. — Da bomo opeko cenô izdelovali, treba je pa tudi še pridnih faranov, posebno naklonjenih gospodarjev, ki bodo drva zvozili k opekarni brezplačno. — Dobri Bog nam je vse to naklonil. Lepe solnčne dneve smo imeli večinoma v treh letih, bolj suhe kakor mokre. — Prijazno je bilo pri opekarni. Lep red, vsaka reč na svojem mestu, delavci pridni, delo je šlo izpod rok kakor v tovarni, opeka se pa sušila in postajala lična, da je bilo veselje. Kadar sem šel v Zalag maševat, vselej sem nazaj gredé ubral pot proti opekarni. — Pa tudi z doma sem šel dostikrat pogledat, kako delo napreduje, ali bo zadosti drv, pa peska in vode, pa kedaj bo zopet peč gotova, ali sežgana, sploh ali gre vse po sreči. Skoraj nestrpno smo pa pričakovali prve sežgane opeke, ker so nas nekteri strašili, da ni tukaj prav pravcata glina, pa da bo tudi opeka nas stala več, kakor ako bi jo kupili pri drugih opekarnah; pa se bo malo naredilo, če pride deževno leto, denar se bo le potrošil, materijala pa ne bo itd. Kakor v jesenskem času bistra burja razžene duhomorno jesensko meglo in naredi vesel dan, tako je prva sežgana peč razpodila vse take pomisleke. Ko so iz peči izvozili tako lično, rudečo, sežgano opeko in tako trdo ko kamen in jo zložili v kupe, so jo občudovali in rekli vsi, ki so jo hodili gledat: „To je pa res opeka prve vrste, take se malokje dobi, krasna je, prav za cerkev bo dobra.“

Darovali so: Mesojedec Jak. 1 K 20 v, Doblehar, Ždinja vas 1 K, pri poroki Pavček-Erbežnik in Potočar-Rifelj 32 K 40 v, gospa Müller Ana 6 K 64 v, laški ogljar Ban 1 K, veleč. gosp. župnik Polak Martin 4 K, Smrke Jožef 1 K, darovanje pri blagoslovu križa za veliki zvonik 67 K 14 v. — Bog povrni mnogotero!

(Dalje sledi.)

Piše se nam:

Iz Št. Jerneja. — V tej silni suši smo mi 25. junija 1908 obhajali neko izvanredno lepo in spodbudno slovesnost, katera se je šele prav na sv. Petra dan končala.

Iz naše mile kranjske dežele se je iz raznih krajev vdeležilo slavnostnega jubileja cesarjevega na Dunaju, mnogo ljudi, ki so se častno obnašali in lepo zastopali našo deželo.

Zalibog, iz našega kraja se ni nobeden udeležil tega slovesnega jubilejnega sprevoda, ali se ni nobeden za to zglasil, ali pa niso nobenega pozvali, se vdeležiti ga. Imamo pa našega presvitlega cesarja Franciška Jožefa I. vsi prav radi, in Mu bomo že tudi ob svojem času pa doma slavnost ponižno naredili, kolikor bo mogoče v naših skromnih močeh. — Naša župnija je zelo obširna, ima čez 6000 duš, do 56 vasi in obsega zelo velik prostor, ki meji na več farâ. Imamo tudi v lepem kraju pod Gorjanci krasen kartuzijanski samostan, v katerem živi več blagih bogoljubnih patrov Kartuzijanov, kateri prav veliko dobrega ljudem storé, posebno revnim ljudem, bodisi v hrani ali v drugih dobrih delih, v podpori ob ognju ali nesrečah itd.

Da pridem k stvari, hočem takoj zapisati moj namen tega dopisa. — Pripovedoval mi je neki mož, da je šel šentjernejski kaplan, čast. g. Leopold Kolbezen nekega dne v tem letu obhajati bolnika v vas Vrbovce, čez hosto imenovano „V Rakovnikih“, ter je tam zagledal neko čudno skalovje. Povedal je to čast. patrom Kartuzijanom, kateri so šli ta prostor ogledat in povedali, da je zelo podoben prostoru v Lurdu, kjer se je Mati Božja Bernardki pokazala.

Začeli so se zanimati za to in pripravljati, da bi na tem prostoru postavili Mater Božjo, jednako v Lurdu. Dali so patri nekaj denarja, da je g. kaplan naročil za šolarje vojaških reči, in patri so obljubili dati lepo štatuo Matere Božje iz Lurda, katerā je od presv. knezoškofa v Grenobljah na Francoskem za Lurd blagoslovljena in so jo sem v Pleterje seboj prinesli. Začeli so se učiti dekleta „Lurdsko pastarico Bernardko“, in dekleta in dečki iz izobraževalnega društva pa deklamacije za jubilej sv. očeta papeža Pija X. in za jubilej 50 letnice v Lurdu. Vadili so se tudi razne pesmi za to slovesnost, ki je bila na sv. Petra dan. Tukajšni načelnik, tajnik in pevovodja Izobraževalnega društva so šli pa 25. junija t. l. ob polu 4. uri popoldne k duplini, da je bila tam vaja pred duplino, kamor se bo Mati Božja postavila, o materi in Bernardki, ki je jako vrlo izpadla.

Napotili smo se kar čez vinograde, ki so krasno z grozdem obloženi, v prijazne Pleterje k vis. čast. gg. patrom Kartuzijanom po krasno štatuo Marije Device. — Čakali so nas tam okolo polu 7. ure zvečer že šolarji v raznih vojaških opravah, ki so imeli na glavi nekateri čelade kot huzarji, grenadirji, ulani, drugi kot poveljniki kakor generali, drugi puške, sablje, potem trobentači, bobnarji in godci, pa še drugi ljudje.

Bila je že štatua sv. Marije na nosilnici, zagrñjena, pripravljena. Ko so poprej že vso šolsko mladino obdarili, in tudi nas z češnjami, sirom, kruhom, nekim pecivom in prav dobro kapljico domačega vina pogostili, so prišli č. gg. oo. priyor, vikar, prokurator in še mnogo drugih bratov pred samostan, ter so šolarji defilirali in peli g. Parmovo pesem: „Mladi vojaki.“ — Na to so pevke in pevci zapeli še par Marijinih pesem pred podobo Marijino pred samostanom. Ko smo se ginljivo zahvalili in poslovlili pri samostanskih vis. gospodih, smo odnesli med petjem sv. pesmij podobo v Šent Jernej. Pred cerkvijo podružnice v Smarijah in pred štirimi kapelicami do Št. Jerneja smo zopet zapeli in obstali, tako da smo v mraku došli domov. — Povsod je gledalo mnogo ljudstva ta lepi sprevod in se odkrilo ter molilo in pozdravljalo Marijo. Naprej je nesel nekdo lepo zastavo, za njim napis: „Jaz sem Brezmadežno Spočetje“, potem so nesli štatuo Marijo, za njo zopet napis: „Lurška Mati božja, prosí za nas!“ Ko so nehali peti, je trobentač trobil, ko je ta nehal, je bobnar bobnal, potem so pa godci godli na godala, in zopet so peli, to se je ponavljalo celo pot do župnišča, kjer je čakala soha Matere Božje sv. Petra dan, da jo bodo slovesno nesli na določeni kraj. — Tam, kjer je postavljena, izvira pod skalo bister studenček, kamor zahajajo ljudje že od nekdanj po vodo. Sedaj bodo pa še veliko rajši hodili tje in vsaki, kateri bo po prijazni stezici hodil tam, bo rad par Očenašev in Češčenamarij izmolil. Bog pa nam daj po Mariji veliko blagoslova za časno in večno življenje! Ave!

(Opomba uredništva.) Kakor razvidimo ima prve za sluge za to slavnost občeprijubljen častiti gospod kaplan Leopold Kolbezen, ki se ni vstrašil ne truda, ne velikih stroškov, ne skrbi, temveč je žrtvoval vse moči, da je svoj velepomembni namen izpeljal in dosegel sijajen uspeh. Št. Jernejčanje bodo pa tudi znali takšnemu vnetemu svojemu duhovnu pristrčno hvalo in zahvalo prepevati, ki jo v resnici zasluži v polni meri. — Skoraj nič manj zaslug pridobili so si pa tudi preč. gg. očetje Kartuzijani za to slavnost, katera je le bila nekak uvod prave slavnosti, ki se je vršila na sv. Petra dan, ko se je prenesla od preč. gg. oo. Kartuzijanov podarjena soha lurške Matere Božje na kraj, ki je sličen onemu v Lurdu in se bode v bodoče najbrže imenoval „Novi Lurd v Rakovnikih pri Vrbovcu v Šent-Jernejski fari“, in za katero so darovali imenovani gospodje patri ne le soho, temveč tudi izročili g. kaplanu dokaj denarja za nakup navedene vojaške in godbene oprave za šolarje ter iste pogostili. V obče kaže se vže jasno blagodejen vpliv in plemenito srce preč. gg. oo. Kartuzijanov, kateri imajo povsod, kjer se pokaže potreba ali pripeti kaka nezgoda, vedno blago srce in radodarne roke, kar mora s hvaležnostjo upoštevati vsak le količkaj misleči človek.

Domače vesti.

Slovinci, prižgite mnogoštevilno kresove na vseh gričih in hribih dne 4. julija zvečer v čast slovanskima blagovestnikoma sv. Cirilu in Metodu! (Kanonična vizitacija in birma v Novem mestu.)

Dne 19. junija pripeljal se je z večernim vlakom presvitli knezoškof dr. Bonaventura Jeglič v Novo mesto. Na kolodvoru bil je po visokorodnem g. okrajnem glavarju baronu V. Rechbachu in mil. g. proštu dr. Elbertu, v prošnji pa po preč. gg. kano-nikih sprejet. V soboto je Presvitli v spremstvu g. okr. glavarja in g. okr. šol. nadzornika J. Turka obiskal obe tukajšni šoli, kjer je bil sprejet po učiteljstvu in šolski mladini. Učenci in učenke odgovarjali so na dana jim vprašanja prav dobro, kar je dalo povod, da je Presvitli ne samo šolsko mladino, ampak tudi nje veroučitelja č. g. vikarja Ig. Zaplotnika in frančiškana č. g. o. Kornelija Petriča zelo pohvalil in se je ta pohvala še po g. ordinariju v cerkvi na leci ponovila. Popoldne sprejel je presv. knezoškof vodje in ude raznih c. kr. uradov in zastopnike raznih društev. Na večer priredila mu je c. kr. meščanska garda podoknico. V nedeljo prejelo je 300 otrok zakrament sv. birme. Popoldne pa si je Presvitli pod vodstvom načelnika zdravstvenega okrožja g. J. Ogoreutza in stavbenega mojstra J. Olive ogledal novo zgradbo ženske bolnice cesarice Elizabete ter se o legi in stavbi zelo laskavo izrekel. Ker se je moral presv. g. knezoškof radi pomanjkanja časa vže z večernim vlakom vrniti v Ljubljano, vrne posete šele 17. julija, ko prične z sv. birmo v tukajšni dekaniji.

(Premembe pri duhovščini.) Župniki so postali preč. gg.: kaplan Blaž Rebolj v Komendi na Bučki; župnik Engelbert Berlan v Dobovcu v Zagradcu in župnik Ivan Rihtaršič v Loškem potoku pri sv. Heleni pri Kamniku.

(V mašnike posvečeni) bodo letos naslednji gospodje bogoslovci z Dolenjskega: Golob Franc iz Prečine, Jaklitsch Ivan iz Stare cerkve, Kastelic Anton iz Šmihela pri Žužemberku, Krische Franc iz Vinice, Lovšin Anton iz Ribnice, Miklavčič Ivan iz Poljan, Trdan Franc iz Ribnice, Vodopivec Ivan iz Cerkeļ pri Krškem, Omerza Frančišek iz Cerkeļ pri Krškem, Perme Leopold iz Prečine ozir. Smarjete, in Žitnik Franc iz Smarija. Subdiakonot prejmejo 10. julija, diakonat 12. julija in presbiterat pa 14. julija.

(V pokoj je stopil) na lastno prošnjo načelnik c. kr. davčnega urada v Ljubljani, davčni upravitelj g. Franc Gregorič ter se preseli na svoje posestvo na Brezovici pri Št. Jerneju.

(Procesija sv. Rešnjega Telesa) v naši kapiteļski in župni cerkvi vršila se je ob najkрасnejšem vremenu. Isto je vodil mil. g. prošt dr. Seb. Elbert z obilo azistenco. Procesije, pri kateri je vladal najlepši red, udeležili sta se obe ljudski šoli, dekliska in deška v spremstvu učiteljstva, c. kr. gimnazija z gg. profesorji in g. ravnateljem, Marijina kongregacija, tretji red in Katol. društvo rok. pomočnikov z svojimi zastavami, voj. veteransko društvo, meščanska garda z godbo, c. kr. orožništvo in financa. Nadalje smo tudi opazili poleg mnogobrojnega pobožnega ljudstva z mesta in dežele prav obilo c. kr. državnih in privatnih uradnikov. Za Najsvetejšim gg. okrajnega glavarja, predsednika okrožnega sodišča, mestnega župana in še mnogo drugih odličnih gospodov. Pri blagoslovih streljala je meščanska garda. — V bližnjem nam Šmihelu, kjer se vrši ta procesija prvo nedeljo po sv. R. Telesu, bila je procesija, kljub temu, da so isti dan delili presvitli knezoškof zakrament sv. birme v Novem mestu, veličastna kakor vsako leto, dasiravno se je meščanstvo ni moglo v tako obilnem številu, kakor druga leta, udeležiti. Tudi tej procesiji je prisostvoval g. okrajni glavar, župan z odborniki, grmska šola z učiteljstvom, samostanska dekliska in deška šola, meščanska garda z godbo in velika množica vernega ljudstva.

(Telovadno društvo „Sokol“ v Novem mestu) priredi v nedeljo, dne 5. julija t. l. v gozdu gospoda R. Smoleta ljudsko veselico. Vspored veselice: I. Nastop naraščaja. — II. Telovadba društvenih članov: a) Rajalni nastop, b) proste vaje, c) vaje na orodju, d) skupine (vzorna vrsta), e) alegorična skupina (vsi telovadci). III. Ples in prosta zabava. Zvečer razsvetljava in umetni ogenj v proslavo slovanskih blagovestnikov sv. Cirila in Metoda. Godba sl. meščanske garde. Vstopnina za osebo 20 v; rezervirani sedeži pri mizah z vstopnino vred po 60 v za osebo se dobé od 10. do 12. ure dopoldne na dan veselice v kavarni g. Žgura. Društvo odkoraka korporativno s praporom ob 3. uri popoldne iz telovadnice. Gostilna: g. J. Poula. — V slučaju neugodnega vremena se preloži veselica na nedeljo 12. julija.

(Železniški minister Derschatta) je izjavil, da pride še nedoločeni čas na Dolenjsko, da si ogleda obe nameravani črti Belokranjske železnice. Pri tem potovanju spremljal ga bo deželni glavar g. Šuklje, pri katerem se bo baje tudi ustavil v Kandiji.

(Občni zbor Novomeške podružnice) družbe sv. Cirila in Metoda bo v sredo dne 8. julija ob 6. uri zvečer v Čitalnici. Vspored: odborovo poročilo, volitve, slučajnosti. Vsak udeležnik bo dobrodošel. K obilni udeležbi vabi odbor.

(Pozor čevljarji!) Zadruga čevljarjev v Novem mestu opozarja vse čevljarke mojstre sodnega okraja novomeškega, ki spadajo k tej zadrugi, naj zglasijo svoje učence in pomočnike tekom 14. dni pri novoustanovljeni čevljarški zadrugi. V prvi vrsti pa tisti, kateri svojih učencev še sploh nikjer zglašanih nimajo, da se naredi postavna učna pogodba, in da se izogne vsaki nepriklji, ki bi lahko nastala, ako kdo svojega učenca ne naznani pravočasno. Načelnstvo.

(Izid, zrelostnega izpita na novomeški gimnaziji.) Izmed 22 maturantov, ki so se javili k zrelostnemu izpitu, je eden na 6 mesecev padel, 21 je bilo pa zrelih spoznanih, mej temi so napravili Debeljak Anton, Kapsch Jos., Rueh Franc in Zavernik Franc izpit z odliko.

(Konec šolskega leta) na tukajšnji gimnaziji in obeh ljudskih šolah bo v soboto 4. julija s slovesno sv. mašo in razdelitvijo spričeval.

(Zahvala.) Podpisanec izrekam tem potom svojo najpriskernejšo zahvalo četrtošolcu Ivanu Mlakarju in preblagemu g. Karolu Barboriču, trgovcu v Novem mestu za njuno požrtvovalno in človekoljubno pomoč in ljubezen do bližnjega, ki sta s smrtno nevarnostjo lastnega življenja rešila na binkoštni pondeljek mlado življenje mojemu sinu Jakobu Stalcer, kateri bi sicer našel gotovo smrt v globoki Krki. Bog jima povrni tisočkrat to veliko dobroto! Z očetovsko hvaležnostjo bilježim velespoštovanjem Jakob Stalcer, sodar in posestnik v Praprote št. 10, p. Semič.

(Za poučno potovanje na Češko,) ki ga priredi c. kr. kmetijska družba v Ljubljani, oglasilo se je še tako malo udeležencev, da se je družba odločila podaljšati rok za zglasitev do nedelje, to je do 5. t. m. Kdor se do tega časa ne zglesi, tega ne bo več mogoče sprejeti, ker je skrajni čas, da se udeležencem preskrbijo vozni listki, stanovanja, vozovi, hrana itd. Upamo, da se za to ceno in jako poučno ter zanimivo potovanje zglesi kar največ zavednih, slovenskih kmetovalcev. Sprejeti bodo na Češkem z odprtimi rokami. Vse bližje podatke je razvideti iz 6., 9., 11. številke letošnjega „Kmetovalca“ iz dne 31. marca, 15. maja in 15. junija 1908.

(Nabiralniki Ciril-Metodovi.) G. višji živinozdravnik O. Skale je izročil koncem maja podružnici Novomeški zbirko iz nabiralnika pri g. Žlajpah-u v Veliki Loki v znesku 8 K, koncem junija pa zbirko iz nabiralnika pri g. Al. Pavlin-u v Trebnjem v znesku 13 K. — Nabiralcema in vsem darovalcem najprisrčnejša hvala! Odbor Novomeške podružnice.

(Velik izlet na Gorjance,) ki ga prirede prijatelji turistik, katera je iz zdravstvenih ozirov jako priporočati posebnost mestnim prebivalcem in takim, ki se malo gibljejo na prostem, se vrši, ako bo vreme ugodno, kakor smo zadnjič omenili, v nedeljo dne 12. julija oziroma 11. julija. Odhod je 12. julija iz mesta točno ob polu 4. uri zjutraj, za one, kateri žele vže na predvečer, t. j. 11. oditi, pa zvečer ob 7. uri. Vendar se pa prosi, da se vsi oni, kateri nameravajo vže 11. oditi iz mesta, oglasijo v tiskarni J. Krajec nasl. vsaj par dni popreje, da se vidi, ako bo zadostno število (vsaj 10) udeležencev za večerni odhod. Udeležniki se zberejo oba dneva še malo pred določeni urami na mostu ali v Kandiji pred g. Kastelicevo prodajalno. Čakalo se ne bo. Kojemu drago, se lahko tudi pelje do Gaberja, a mora sam skrbeti za voz. Zakasnjenci lahko dohite izletnike v Gaberji, kjer bo kratek odmor. Priporoča se, da vzame s seboj vsakteri priročno kupico in živeža za cel dan. Steklenice prazne, ker se jih lahko napolni z dobro studenčnico pri izvirku „Gospodične“, kar je sploh potreba, ker se pri sv. Miklavžu in pri sv. Jeri vode ne dobi. Za vino pri sv. Miklavžu pa bode poskrbljeno. Zaradi sape, katera večidel zmiraj pihlja po gorovju, naj vzemó gospe in gospodične vrhne jopiče s seboj. Istim, ki se zanimajo za najvišjo točko Gorjanc, t. j. sv. Jero in sv. Ilija, se priporoča, da odidejo na predvečer in se udeleže tega pohoda zaradi poznejše vročine v jutranjih urah ter se do 9. ure, ob kateri bo pri sv. Miklavžu sv. maša, že zopet tje vrnejo, odkoder izletniki ob vsestransko določeni uri zopet odidejo v Gaberje, kjer bo

daljši odmor in pozneje zopet vrnitev v Novo mesto. — Ob neugodnem vremenu preloži se izlet na negotov čas. Koča bo odprta že zvečer 11. t. m. in za vino skrbi cerkveni ključar. — Prid' vrh planin, nižave sin!

(Novomeščani, pozor na vodovod!) Vsak Novomeščan in okoličan, kateri se poslužuje novomeškega vodovoda, mora posebno v zdajšnji veliki suši velikansko dobroto vodovoda priznavati. Žal pa, da se ta velikanska dobrota, da se vodovodna voda marsikje prav brez potrebe že kar grdo trati. Ne le, da se po vrteh rastlinam zaliva, katerim se sicer tega ne privošči, n. pr. krompirju, priliva se celo drevju. Da, nekdo dovolil si je prav v sredini mesta še celo to neumnost — ne morem se pač drugače izraziti — da je škropil sadno drevje še celo po vejah, po listji. Čudovito vode pa potratijo v Novem mestu in okolici otroci, kateri se z njo igrajo. Pošilja se otroke po vodo; prej ko jo natoči liter, spusti jo znabiti 10 ali še več litrov odteči. Da, pri dostih javnih iztokih se otroci kar z vodo igrajo, to na ta način, da jo puste prav brez potrebe odtekati, da se z njo škropijo, da cesto polivajo in tako dalje. Kaj dosti njih, in sicer odrasčenih, poslužuje se tudi v tej hudi suši vodovoda za kopanje doma v banah. To delajo, ko je vendar mestno kopališče tako lepo komfortno urejeno, in ko posamezna kopej tako malo z lastnim perilom le 20 helerjev stane. Ako tudi nikakor pričakovati ni, da bi pri še dolgo trajajoči suši vodovodni studenec omankal, je pa vendar popolna istina, da mora črepalnica v Stopičah skoro vedno, skoro nepretrgoma črpati, da toliko vode v nabiralnik pri božjem grobu načrpa, kolikor se je potrebuje — da, tudi popolnoma brez potrebe trati. To pa stane čuda bencina, in črepalni stroj se jako obrabljuje, tako da se že zdaj o omislitvi novega govori. Zato naj bodo s temi vrsticami vsi novomeški in okoliški izkoriščevalci vodovoda lepo naprošeni, da z vodo sami kolikor mogoče štedijo, da pa osobito pobaline od nepotrebne potrate iste odvrtaajo, jih odganjajo. Vsak odrašeni naj smatra takorekoč za svojo dolžnost na to paziti, da se vodovodna voda brez potrebe ne trati. Tudi na novomeškem pokopališču jo gre čuda vsak dan.

(Nova trtnica.) Letošnje leto sta napravila gospoda Franc Jakše in Lav. Ropas v Kandiji precej veliko trtnico, vložila sta 40.000 raznih z najfinejšimi vrstami cepljenih trt. To podjetje je zelo hvalevredno in ga z veseljem pozdravljamo zlasti, ker se vsako pomlad slišijo pritožbe vinogradnikov, da ne morejo dobiti toliko cepjenk, kakor bi jih potrebovali, in ta primanjkljaj je z ozirom na dejstvo, ker so v mnogih krajih šele pričeli ljudje rigolati, za napravo zelo velik. Prihodnjo pomlad se bodo torej tudi že iz te trtnice lahko dobivale cepjenke.

(Goljuf v habitu usmiljenih bratov.) Pod tem naslovom prinesli smo v zadnji številki Dol. Novic dalje poročilo. Danes lahko pridenemo k tistemu poročilu še sledeče: Nekako eden teden po tem našli so otroci v bližini pokopališča v Prečni v farovski hosti habit, škapulir in pas, ki je bilo pa še v dobrem stanu. O goljufu pa še do danes ni sledu. — Morda ne bode treba klicati detektiva Šerlok Holmesa, da bi na podlagi že najdenih stvari z malim trudom in le z nekoliko policijsko spretnostjo dobil tudi goljufa samega.

(Kranjska hranilnica) darovala je za napravo šolskih vrtov na Mirni 150 K, v Sv. Križu pri Litiji pa 80 K; požarni brambi v Št. Petru pri Rudolfovem za nabavo gasilnega orodja 250 K.

(Važnejši živinski semnji na Dolenjskem) meseca julija bodo: 4. t. m. na Krki in v Velikem Gabru; 6. t. m. v Novem mestu (sejmica); 9. t. m. v Žužemperku; 13. t. m. v Trebnjem; 14. t. m. v Metliki; 15. t. m. v Škocjanu; 16. t. m. v Kandiji; 17. t. m. v Zdenski vasi; 24. t. m. v Semiču; 25. t. m. v Veliki Loki; 27. t. m. v Lukovku, Toplicah in Višnji Gori. Vsak pondeljek prašičji semenj v Novem mestu.

(Na semenj v Kandiji) 25. junija prignalo se je do 800 glav goveje živine in prašičev okolu 300, s katerimi je bila še dokaj živahna kupčija, dasiravno je cena močno padla. Pri goveji živini pa sploh ni bilo veliko kupčije in se je ista prodajala po 50 do 60 vinarjev kilogram. Tako je vsled grozne suše oškodovan naš poljedelec ne le na pridelku, ampak tudi pri živini, meso pa ima pri vsem tem še isto ceno, kakor prej. Merodajni krogi posezite tudi tu vmes.

(Cena živine in mesa.) Vsled dolgotrajne suše pada cena goveje živine od dne do dne, tako da se dobe pri nas sedaj voli po 50 do 64 h kilo žive teže. Še ceneja so teleta, katera ponujajo po 60 do 68 h kilogram na živo težo. Nasprotno je pa cena mesa pri naših mesarjih vedno jednako visoka, govedna po 1:20 do 1:80 K, teletna po 1:40 do 1:60 K kg. Ne pustimo si dopasti to izkoriščanje od strani mesarjev; zahtevajmo vsi od

njih primerne mesne cene in podpirajmo one mesarje, kateri sekajo meso po primerno nizkih cenah. Ako ne bo naš opomin imel zaželjenega uspeha, bomo primorani prihodnjič navesti imena mesarjev s cenami mesa.

(Naznanilo.) Vsled prevelikega navala bolnikov se gg. županom naznanja in prosi, naj vsakdo prinese s seboj potrebne listine — ker sicer se ne sprejme v bolnico usmiljenih bratov v Kandiji, izvzemši v sili in nesreči.

(Novi dvajsetkronski bankovci) prišli so dne 23. junija v promet.

(Poizkusni vlak) za hitrejšo vožnjo 45 km na uro vozil je dne 23. junija po dolenjski železnici. Zadnji čas pač je, da se že enkrat nekaj ukrene v tej zadevi in upelje mesto dosedanje polzeve hitrejšo vožnjo, s katero bo večini našega prebivalstva v vsakem oziru mnogo pomagano.

(Nesreča.) Dne 21. jun. je bil pripeljan v bolnico Usm. bratov hlapec Ignac Prhne, 22 let star, kateri je 5 mesecev služboval pri g. Jacaz-u v Rudolfovem, 20. jun. pa je nastopil službo na Ruprčvrhu, toda sreča mu ni bila mila, takoj drugi dan, ko je segnal bika iz hleva, — ga je le ta na travniku na tla podrl, — revež se je branil, kolikor so mu moči pripuščale, a naposled je popolnoma onemogel. — Pri tem je pa dobil bik še le posebno veselje, stopal mu je na prsi — valjal ga po tleh — tako, da se je revežu že kri vtila iz ust, naposled ga je privalil do enega, v oddalji kakih 15 m stoječega hrasta, kateri je bil k sreči do tal poraščen z vejami — tu je ponesrečenec še enkrat zbral svoje moči — poprijel se je za veje, vzdignil se kvišku, ter se tako komaj rešil te krute živali — katera je pa še vedno čakala — dokler niso prišli na pomoč drugi hlapci, da so jo odgnali. Ponesrečenec je jako poškodovan — a upati je, da v kratkem zdrav zapusti bolnico.

(Toča) kakor grah velika, katera se je dne 13. junija mej ploho usula ob polu 5. uri popoldne v Ajdovcu pri Žužemberku ter padala kakih deset minut nepretrgoma, napravila je v daljavo 1 km in na širjavo kacic 400 m prizadetim posestnikom občutno škodo. Zlasti so vsled velike plohe izdrta vsa pota, njive in vinogradi, posebno novorigolani so močno trpeli. Tudi v dva drevesa je tresčilo ter ju raztrgalo.

(Ustrelil je) v Radencih pri Starem trgu v Belokrajni 17 letni Peter Butala svojo lastno mater, svojega mlajšega brata Josipa, kateri je hotel mater braniti, pa obstrelil, da so mu kroglice zdrobile kost v nogi in bati se je, da isti nikoli več ne okreva. V petek, 12. junija ob 5. uri zjutraj poklicala je mati svojega sina Petra, naj vstane ter gre na delo. Sin se je temu ustavljaj, ker ga pa le ni nehala klicati, skočil je iz postelje, šel naravnost po puško in ustrelil na mater in na mlajšega brata. Revica je drugi dan v velikih bolečinah izdihnila. Morilca lastne matere, kateri je bil vedno surov napram svoji materi in bratu ter velik bogokletnež, spravili so pod ključ.

(Desno nogo zlomil) si je 21. junija na Grosupljem osemletni Anton Perme. Padel je pri nabiranju češenj z drevesa. Nesrečnega dečka oddali so v deželno bolnišnico v Ljubljani.

(Obesil se je) 18. junija v Gor. Polju pri Št. Jerneju 53 let stari posestnik Franc Bele na neko drevo. Našla ga je njegova soproga, s katero baje ni v miru živel, ter odrezala s srpom, nakar je obvestila domače o nesreči.

(Mrtvega so našli) v gozdu „Jarak“ pri Cerovicah na Hrvaškem Lenarta Žagarja z Dol. Prekope pri Št. Jerneju. Mrtvec je pred časom brez sledu izginil.

(Tatovi) pokradli so v noči od 23. na 24. junija mej 12. do 1. ure po polnoči v trafiki gospe Ide Guzelj v Novem mestu nad 15 kron drobiža in nekaj finejše vrste tobaka, cigaret in nekaj skatelj napravljenih cigaretnih papirjev; najbrže so hoteli s tem pokazati, da jim diši tudi kaj boljsega. V prodajalno so prišli skozi vežo, katera slučajno ta večer ni bila zaklenjena, odložili pred vratni trafike težke traverze, ki tam leže, in odprli vrata najbrže s ponarejenim ključem. Pri odhodu pustili so vrata na stečaj odprta. Tatove se pridno zasleduje. — Pretečene dni pa so neznani tatovi vlomili v Trški gori in okolici v eni noči v več krajih ter odnesli več stvari. Ker se najbrže oglasijo še drugje, opozarjamo ljudstvo, naj boče pozorno, da se te tiče spravi čim prej na varno.

(Grozen požar) je dne 29. junija ob 2. uri popoldne vpepelil na Bledu 32 hiš z vsemi gospodarskimi poslopji. Vile in hoteli ostali so nepoškodovani. Ogenj je nastal v hiši pismo- noše, po zanikernosti njegovih nečakov, ki sta morala na skrivem cigarete kaditi. Na pomoč došlim požarnim brambam iz raznih krajev, še celo iz Beljaka in Gorice, pomagalo je najprvo pol

stotnije 17. pešpolka, pozneje pa še 300 mož 27. pešpolka iz Ljubljane, kateri so se s posebnim vlakom na Bled odpepeljali. — Škoda je ogromna.

Gospodarske stvari.

— Občni zbor kmetijske družbe v Ljubljani) bo letos v četrtek 9. julija ob 9. dopoldne v dvorani „Mestnega doma“. Na sporedu je med drugim tudi volitev družbenega predsednika in podpredsednika in štirih odbornikov. Dosedanji predsednik, velezaslužni pl. O. Detela, član gosposke zbornice itd., se je odpovedal tej časti, ker ne stanuje več v Ljubljani, kakor zahtevajo družbena pravila. Voliti bo treba pa tudi podpredsednika namesto po § 18 družbenih pravil izstopivšega dosedanjega podpredsednika Frančiška Povšeta, komercialnega svetnika, državnega in deželnega poslanca itd. — Želeti je, da se občnega zbora udeleže tudi Dolenjci, saj iz krajev, ki so bližje Ljubljani in blizo železnice.

— (Naročnikom superfosfata za ajdo.) Kdor je naročil superfosfat pri novomeški podružnici, naj pride jutri v četrtek 2. t. m. popoldne ob 2. uri na novomeški kolodvor, da prevzame naročeno blago.

— Strniščna ajda in umetni gnoj.) Ajdi je treba tudi gnoja, če hočemo lepše vspehe. Kakor uče izkušnje zadnjih let, se da pri ajdi največ doseči s porabo rudninskega superfosfata. Tega gnojila je treba za en mernik posetve 25 kg. Gnoji se pa na ta način, da se gnoj po strnišču raztrosi in plitvo porje. Na to se seje ajda in zavleče.

— (Nasledki letošnje suše.) Letošnja suša je napravila že mnogo škode ne le pri krmi, ampak tudi pri drugih sadežih. Najbolj prizadeta je seveda krma. Sena se je spravilo za dobro tretjino manj kakor lani, po tanjšinah, suhih legah in košenicah pa še manj. Vsled neprestane suše pa tudi otave ne bo, tako da bo velika stiska za krmo. Vsak je pričakoval, da bo saj druga košnja več zalegla kakor druga leta, ali tudi z otavo ne bo nič, ker ji manjka dežja. Da bo vsled te uime naša živinoreja in s tem vse naše gospodarstvo močno trpelo, je jasno. Živina bo padla v ceni, dočim bo krma draga. Kakor se sliši, se prodaja 100 kg detelje že sedaj po 12 kron. Krma bo toraj silno draga — živina pa po ceni! Kako pa naj izhaja kmet v takih razmerah?

— (Pomanjkanje zelene krme.) Zelene krme že primanjkuje vsled dolgotrajne suše. Gospodarji so prisiljeni že sedaj pokladati suho krmo, ki so jo spravili za zimo. Opozarjamo na to vse gospodarje in jim polagamo na srce, da so s krmo kolikor mogoče varčni in da suho krmo režejo, ker se je sicer dosti potratil, posebno sedaj v poletnem času, ko nagajajo muhe. Prezorelo letošnje seno kaže pa tudi zaraditega rezati, da ne dela živina toliko zjedij. Kar ostaja živini, naj se poškopri s slano vodo, da živina vse do čistega požre. Pazimo torej na vse strani, da ne pride nič krme v zgubo.

— (Pobirajmo odpadla jabolka in vničujmo jih.) Letos obrodila so po celem Dolenjskem jabolka večinoma prav dobro. Zdaj opazuje se pa lahko, da odpadajo jabolka prav močno, da se jih kaj dosti na tleh pod drevjem nahaja. Marsikdo pripisuje to odpadanje jabolk silni vladajoči suši, in to ne popolnoma neopravičeno. Resnica pa je, da odpada kaj dosti, da odpada prevagljiva večina jabolk vsled tega, ker so črviva. V njih nahajajo se namreč rudeči črvi takozvanega jabolčnega piškurja, kateri se je v poslednjih letih, ravno ko smo imeli po Dolenjskem prilično prav slabe letine za jabolka, pa vendar jako pomnožil. Taka piškava, na tla popadla jabolka kaže pobirati ter najboljši kuhana za prašičjo krmo porabiti. Ako se to opusti, izlezejo črvi iz jabolk ter se v zemlji zabubajo. Prihodnje leto spremene se pa v neke ponočne metuljčke, veše imenovane, katerih samice potem po jabolkih po noči svoja jajčka zalegavajo, iz katerih se ravno črvi-piškurji izlezejo ter v jabolka zajedajo. Ako se bo pobiranje piškavih jabolk opustilo, utegne se ta mrčes tako razmnožiti, da bo v bodočnosti prevagljiva večina jabolk po njem poškodovana ter piškava, in le manjši del bo nepiškav, kakor je to po vipavski dolini naprimer že zdavno slučajno.

Razne stvari.

* (Prepoved računanja v goldinarski veljavi.) Kakor znano je ministrstvo za notranje zadeve pred kratkim odredilo, da se z današnjim dnem vpelje splošna kronska veljava.

Vsled tega je prepovedano in torej kaznivo vsako nadaljnje računanje v zastareli goldinarski veljavi. Oblastva imajo strog nalog, da skrbno nadzorujejo obrtne in druge zadrage, v kaki veljavi da poslujejo s strankami. Isto velja za gostilničarje, kavarnarje in sploh obrtnike v prometu s strankami. Vsi ceniki in tarife imajo biti poslej v kronski veljavi; to velja zlasti v kopaljških in zdraviliških, na mitnicah in brodovih. Občinstvo se opozarja na te določbe s pristavkom, da se bo vsak prestopok kaznoval.

* (Umor dekana, častnega kanonika Erjavca v Vipavi.) V zadnji številki našega lista prinesli smo kratek brzovaj, da je preč. g. dekan Erjavca v Vipavi umrl. Ko se je naš list vže razposlal, prejeli smo pa natančnejši brzovaj, da je g. dekan umrl nenavadne smrti in sicer po roki zlobneža-morilca. Dne 14. junija med deseto mašo od 10. do četrta 11. uro dopoldne je prišel v Vipavo mlad človek srednje velikosti v sinji obleki. Izpraševal je ljudi, kje da je župnišče. Ne da bi ga bil kdo opazil, se je podal v dekanovo stanovanje. Ne ve se tudi, odkod da je prišel. Prinesel je seboj pest debel oster kamen. Zadal je ž njim gospodu kanoniku na čelo močen udarec, ki ga je gotovo onesvestil, potem je udaril dekana s kamnom še večkrat po glavi. S škarjami je zadal gospodu dekanu veliko rano na vratu. Dekanu je odtekla kri. Dekan je imel še pet manjših ran po vratu in na prsih. Ran imel je gospod dekan vseh skupaj do 50. V kuhinji pod dekanovim stanovanjem je čula služkinja močan ropot. Ker je gospod dekan že več časa bolehal, je služkinja mislila, da je postalo gospodu slabo. A ko pride v sobo, našla je gospoda dekana mrtvega na tleh v lastni krvi, brez znamenja življenja. Globoko v vratu so pa tičale še škarje. Morilec je tudi ropal ter odnesel s seboj nekaj zavojev drobiža. Hudodelec je zbežal pri stranskih vratih za vrto. Zmival si je kri ali pa rano v vodi Vipavi. Ljudje in orožniki so ga zasledovali. Videli so od daleč, kako da beži. — V blagajni ni manjkalo nič. Morilec je škarje razbil in jih rabil za bodalce. Rana na vratu je brez dvoma smrtna. Dekanova nečakinja je delala v kuhinji. Na ropot jo je opozorila služkinja, na kar je hitela v sobo častnega kanonika. V prvem trenutku je mislila, ko je videla, da leži dekan v krvi, da se je vlila kri častnemu kanoniku. Gospod dekan je še zdihoval. Poklicala je gospoda kaplana, ki je prekinil pridigo in hitel v dekanijo, kjer pa je bil gospod častni kanonik že mrtev. — Matija Erjavca je bil rojen 12. februarja 1836 v Kriški vasi v župniji Višnja gora, v mašnika je bil posvečen 26. julija 1859, bil je eno leto semeniški duhovnik, potem kaplan v Črnem vrhu nad Idrijo, kurat v Podkrajju, vikar v Črnem vrhu nad Idrijo, kurat v Šturiji, od 23. septembra 1882 župnik in dekan v Vipavi. Povsod je zapustil sledove svojega pastirovanja in se ljudje še zdaj spominjajo nanj. — Splošno obsojajo grozni umor vsi sloji ne glede na strankarsko prepričanje, vsi, tudi rajnikovi politični nasprotniki. Ne samo Vipavci, vse žaluje za njim, ki je umrl tako nagle, nepričakovane smrti. Nepripravljen ni umrl. Ni še dolgo, ko je kazal nekemu svojemu prijatelju, kako da ima vse pripravljeno, če ga nenadoma prehití smrt. Kazal je tudi svojo oporoko in vse. Bil je pripravljen na smrt, zgleden duhovnik. Pogreb rajnega preč. dekana vršil se je dne 16. junija ob velikanski udeležbi dobrega vipavskega ljudstva. Udeležilo se ga je tudi nad 40 duhovnikov. Vodil je pogreb mil. g. ljubljanski prošt Sajovic, v cerkvi je pa govoril č. g. kanonik Karlin. Pogreba so se udeležili okrajni glavar postojnski, Schittinig, vse uradništvo, občinski zastopi, zastopnik „Zadružne zveze“ odbornik Škrl, družbe in društva. Žalost je nenavadna in tem večja, ker je propalica, ki je pretrgala nit življenja sivolasemu starčku, domačin, ki pa biva v Trstu, se tam pokvaril tako, da je dvignil roko proti častitemu vipavskemu duhovnemu pastirju in mu zadal čez petdeset ran, pobral drobiž, ki je ležal na mizi, in jo odkuril proti Trstu, kjer so ga prijeli ter izročili roki pravice. Policiji je naznanil pravo ime. Piše se Viktor Pangerc, doma v Vipavi, očetu je ime Tone, materi pa Marija, rojen je 6. decembra l. 1882, oženjen, a živi ločeno od žene. Morilčeva žena je doma iz Šmarja pri Vipavi. Pangerc je jako nasilen, surov človek. S svojima sinovoma in s svojo ločeno ženo je postopal jako nasilno in se prepiral tudi s sosedi za vsako malenkost. V najhujši zimi je Pangerc zapiral za kazen svoja sinova v stranišče! To znači že popolno propalico. Pangerc jo je nameraval odkuriti iz Trsta, a spretnost policije je povzročila, da je prišel v roko pravice, predno jo je odkuril. — Pokojnikovo ime ostane radi njegovega neutrudljivega delovanja na gospodarskem in zadružnem polju nepozabljeno in je vpisano med prvimi borilci za uveljavljenje načel Katol.-narodne in Slovenske Ljudske Stranke. Časten mu spomin!

Smešnice.

(Točno.) Obiskovalka: „Kje so pa mama?“ — Janko: „Šli so pred par urami za pet minut k teti.“

(Dvournno.) Mlad mož: „Lizika, speci tako okusno gos, kakoršno smo jedli na najinem ženitovanji!“ — Gospa: „Veš kaj moj dragi, tako gos, kakoršno si takrat dobil, boš težko še kterikrat.“

(Pokvarjeno veselje.) Jernej: „Kaj ti je pa danes navskriž prišlo, da si tako razburjen?“ — Štefan: „Kaj tacega pa še ne! Celo leto sem se veselil, da na jutrajšnjem žegnanju dobro pretepem Martina, sedaj je pa ta lump zbolel in leži!“

(Nenavaden slučaj.) Stotnik: „Koliko mož je prosilo za dopust?“ — Stražmojster: „Enoindvajset, gospod stotnik!“ — Stotnik: „Kaj? toliko! . . . In kakšen vzrok so navedli?“ — Stražmojster: „Skoraj vsem je umrla stara mati!“

(Največji nesreča.) Kmetič v železniškem vozu: „Bog daj, da danes ne bi vlak kam trčil!“ — Sprevodnik: „Zakaj se pa tako bojite?“ — Kmetič: „Košaro jajc imam s seboj.“

(Čisto naravno.) A.: „Povejte mi vendar, kaj delate, da ste tako debeli?“ — B.: „Prav nič!“

(Pri sodniji.) Sodnik: „Zatoženec, ste oženjeni?“ — Zatoženec: „Jaz ne, ampak moja žena.“ — Sodnik: „Ne govorite tukaj takih neumnosti!“ — „Saj jih ne govorim, gospod sodnik. Jaz sem namreč ločen od žene, — ona se je zopet omožila, jaz pa ne, — toraj nisem oženjen, moja žena pa. Se li vjema?“

(Delo.) Sosed: „Kdo je v hiši?“ — Deček: „Oče.“ — Sosed: „Kdo še?“ — Deček: „Mati.“ — Sosed: „Nihče drugi?“ — Deček: „Ne.“ — Sosed: „Kaj delajo oče?“ — Deček: „Oče delajo z metlo.“ — Sosed: „In mati?“ — Deček: „Mati pa z vilami.“ — Sosed: „Kaj pa vendar delata?“ — Deček: „I no, pretepata se.“

Uganjka:

„Kdo je srečnejši, ali tisti, ki ima 100.000 kron, ali oni, ki ima sedem hčera?“

Rešitev v prihodnji številki. Kdor to uganjko prav reši, d. bi za darilo knjigo „Žalost in veselje“. Ako jo ugane več, odloči žreb.

Naznanilo.

Naznanjam zopet, da za bodoče šolsko leto v dijaško kuhinjo ne morem nobenega dijaka vnovič sprejeti. Naj se mi torej s prošnjami ne dela nadlega.

Dr. J. Marinko.

Darovi za dijaško kuhinjo v Novem mestu.

G. Fr. Možina, posestnik 2 K; g. Karol Barborič, trgovec 10 K; g. prof. B. Remec 2 K; mil. g. prošt dr. S. Elbert 20 K; neimenovana 5 K; veleč g. Mihael Saje 5 K.

Dr. Jos. Marinko.

Loterijske številke.

TRST,	20. junija	48	41	76	56	36
GRADEC,	27. junija	54	57	64	82	4

Izjava.

Podpisana naznanjam, da nisem plačnica nikakoršnega dolga, katerega je in bi morebiti še napravil moj mož **Martin Skubic**, bodisi na blagu ali v denarju, na svoje ali na moje ime.

Globočdol št. 10, dne 15. junija 1903.

(134)

Marija Skubic, posestnica.

**Najprimernejša darila za sv. birmo so gotovo
lepi molitveniki
katerih imata v največji izbêri in po nizki ceni
knjigarni J. Krajec nasl. in U. Horvat v Rudolfovem.**

== Razumen deček ==

od 14 let naprej se sprejme v učenje mizarske obrti s stroji pri Maloviču v Novem mestu.

(130-3-2)

Dr. Ed. Volčič v Novem mestu, Kranjsko

je uredil ter dobivajo se pri J. Krajec nasl. in Urb. Horvatu v Novem mestu: 1. Civilnopravni zakoni IV. zvezek Pravnikove zbirke) z obširnim slovenskim in hrvaškim stvarnim kazalom, obsegajoči XII. in 909 strani. 1906 V platno vezana knjiga 8 K — 2. Odvetniška tarifa; določila o rabi hrvaškega in slovenskega jezika pred sodišči; sodne pristojbine, s stvarnim kazalom (20 tabel.) 1906. Broširano 1 K 80 h. — 3. Zakoni o javnih knjigah, zemljiških itd. (V. zvezek Pravnikove zbirke) z vsemi predpisi, ki so z njimi v zvezi, s stvarnim kazalom v hrvaškem in slovenskem jeziku, z vzorci knjižnih prošenj in vpisov. 1908. Knjiga v 2 delih, skup 618 strani. Mehko vezana knjiga 5 K 60 h, popolno v platno vezana 6 K. — 4. Vzglede predlogov, sklepov in vpisov za zemljiško knjigo; dotična kolkovina in vpisnina. Broširano 1 K. — 5. Kolkovina in vpisnina pri zemljiški knjigi. Tabela na močnem papirju, stenski obesek 60 h.

Dalje od „Poljudne pravne knjižnice“, ki jo izdaja društvo „Pravnik“:

Zvezek I. Zakon o dovoljevanju poti za silo, s pojasnili in vzorcem prošnje. 1907. Mehko vezano 40 h. — Zvezek II. in III. Predpisi o železniških in rudniških knjigah. 1908. Cena mehko vezani knjižici 80 h. — Zvezek IV. in V. Pristojbinske olajšave ob konverziji terjatev. 1908. Knjiga potrebna posebno posojilnicam in denarnim zavodom sploh. Mehko vezana knjiga 80 h. — Zvezek VI.—X. Predpisi o razdelbi in uredbi ter o zložbi zemljišč. 1908. Mehko vezano 2 K. — Pripravlja se: Zvezek X. in XII. Predpisi o poljski okvari. 1908. Mehko vezano 80 h. — Ako ni dogovorjeno drugače, se pošiljajo knjige s pošto proti poštnemu povzetju, tako, da se k navedenim cenam priračunajo le resnični in poštni izdatki; pri naročilih do 2 K je najceneje, ako se pošlje naprej kupnina in 10 h poštne v gotovini ali poštnih znamkah.

Velespoštovano učiteljstvo

na Dolenjskem, ki bode zopet letos počastilo podpisano tvrdko z naročili na šolske zvezke, prosimo prav vljudno, naj bi blagovolili takoj naznaniti, oziroma uzorce vposlati, kakšne zvezke in koliko jim naj pripravimo za prihodnje šolsko leto. — Na ta način se bode lahko postreglo vsem ob pravem času in popolno.

Odličnim spoštovanjem

J. Krajec nasl. v Rudolfovem.

Št. 993.

Razglas.

(141)

Podpisano mestno županstvo naznanja, da so na podlagi obč. volil. reda za Kranjsko z dne 17. februarja 1866, dež. zak. št. 2; volilni imeniki za prihodnje volitve mestnega občinskega odbora v mestnem uradu na ogled razporeženi od 1. do 31. jul. 1908.

Mestno županstvo Rudolfovo,

dne 30. junija 1908.

S. pl. Sladović.

V najem oddajata v Rudolfovem na glavnem trgu lepo, veliko špecerijsko in železninsko že nad 50 let staro

dobro upeljana trgovina

prejšnjega posestnika A. Guština z dvema velikima portaloma, zraven več prostornih magacinov in obokanih kleti in električno razsvetljava z vso opravo. Eventuelno se tudi celo posestvo po ugodnih pogojih proda ali pa z lepim posestvom na deželi zamenja; hiša je na najlepšem prostoru, z dvema velikima stanovanjema z vso pripravo.

Natančnejša pojasnila pri lastnikih

(101-0-4)

Kopač-Paučič v Rudolfovem.

Lepa, močna konja

(139-3-1)

za vsako uporabo sta takoj na prodaj. Odda se tudi vsa oprava in voz. — Natančnejše pri

Jan. Blatniku na Dol. Težki vodi pri Novem mestu.

Prav dobro

vino

domačega pridelka je na prodaj v Bajnofu pri Rudolfovem.

(138-3-1)

Razglas.

Krajni šolski svet v Šmihelu pri Rudolfovem razpiše s tem

javno dražbo

del za pripravo III. učne sobe na obč. deški ljudski šoli iz do-sedanjega učiteljevega stanovanja, na dan 5. julija 1908 ob 4. uri popoldne v poslopju deške ljudske šole v Šmihelu.

Proračunjeni troški znašajo 1150 K in je troškovnik na upogled razporežen v občinski pisarni v Kandiji.

Interesenti se vabijo k dražbi.

(140)

Krajni šolski svet Šmihel pri Rudolfovem, dne 28. junija 1908.

Predsednik: Josip Zurec, m. p.

Zaradi starosti posestnika je na prodaj

posestvo

(197-2-2)

na katerem se redi lahko sedem glav živine. Zraven je tudi dovolj polja in gozda.

Natančnejše podatke se izve pri posestniku Franc Roštoharju v Brezjem št. 12 pri Št. Pavlu v Reichenburgu. Stajersko.

Hranilnica in posojilnica za Kandijo in okolico

reg. zadruga z neomejeno zavezo

sprejema hranilne vloge od vsacega, če je njen ud ali ne ter obrestuje po

(135-5-1)

4 1/2 %

Obresti se pripisujejo k glavnici koncem leta brez posebnega naročila.

Rentni davek plačuje posojilnica iz svojega, ne da bi istega vlagateljem odtegovala.

Hiša št. 16 v Dolgi ulici :: : v Rudolfovem

z malim vrtom in brajdo ter kletjo pod hišo se takoj iz proste roke proda. — Več pove lastnica Marija Platnar ravnotam. (133-3-1)

Iz proste roke je naprodaj na Brodu št. 2 pri Novem mestu

zidana hiša

z dvema sobama, kuhinjo in vežo, vse v dobrem stanu, daje klet in 3 svinjaki, lep sadni vrt in vrt za domačo zelenjavo. — Hiša je pripravna za obrtnika ali penzionista. — Natančnejša pojasnila pri lastniku Franc Lapuh Brod pri Rudolfovem. (136-0-1)

Proda se (126-3-2)

tabernakelj

:: v renesančnem slogu, delo mojstra Vurnika. ::

Župni urad v Stopičah.

Tovarna za lep (Leimfabrik) v Ljubljani sprejme proti dobri plači zanesljivega

(122-2-2)

hlapca

h konjem za prevažanje tovara. Vstop takoj.

Naznanilo.

Učenci, ki želé vstopiti v I. razred novomeške gimnazije, naj se v spremstvu starišev ali varuhov oglasijo pri gimnazijskem ravnateljstvu. Vpisovanje se prične 3. julija ob 3. uri popoldne. Vsprejemni izpiti se bodo vršili v soboto, dne 4. julija dopoldne in popoldne. Pri vpisovanju se zahteva krstni list in odhodno spričevalo iz ljudske šole. Z ozirom na starost mora učenec ali že 10 let star biti ali v tekočem solarnem letu izpolniti deseto leto svoje starosti. (121-2-2)

Zemljišče za stavbo

ali pa tudi že popolno posestvo s hišo, pripravno za trgovino, se želi kupiti na prostoru tik bodoče nove železnice Novomesto-Belokrajina. — Pismene ponudbe s priloženo znamko 10 vinarjev na upaništvu „Dol. Novic“. (82-6-6)

Kmetska posestva na Štajerskem.

I. 73 oralov z velikim stanoviščem in hlevom (10 glav živine), 13 oralov njiv in travnikov, gozda črnega lesa je 60 oralov. Cena 28.000 kron. — To posestvo leži v Konjiškem okraju na Pohorski Planini, 3 ure od železnice.

II. 146 oralov, 25 oralov travnikov in njiv, drugo je gozd (šuma) črnega lesa. — Stanovišče in hlevi v dobrem stanu. — Dve žagi, jedna z cirkularjem. Cena 80.000 kron. — To posestvo leži v Ribniškem okraju pri Mariboru, dve uri od južne železnice na Pohorski Planini.

III. 112 oralov samega črnega lesa. Cena 80.000 kron — na Pohorski Planini pri Mariboru, tri ure od južne železnice.

IV. 59 oralov, kateri odpadajo na travnike 13 oralov, vinarje tri orale, njive štiri orale, velika, novo zidana hiša in hlevi, eno uro od Poličan na južni železnici. Cena 40.000 kron.

Tudi so tukaj druga večja posestva, pa tudi vinogradi na prodaj (novo napravljeni). (107-3-3)

Popraša se pismeno na:

„Posestvoprodajalec“

Poštni predal 57, 63 (Postfach 63) — Celje.

Hiša se da v najem

takoj ali prodaja poleg zgradbe nove Belokranjske železnice; ima 3 sobe, kuhinjo, klet, hlev, prostoren vrt, njive, travnike in gozde. Stoji blizu bolnišnice v Kandiji. — Več pove Flor. Kalinger na Drski št. 15. pošta Rudolfovo. (118-3-2)

MALINOVEC

iz hribskih malin, jako okusen, ima v veliki množini (89-0-4)

lekarna J. Bergmann — Rudolfovo.

Izvrsten kovač

dobi v najem z vsem kovaškim orodjem (120-2-2)

dobro preskrbljeno kovačnico

pri Antonu Zupančiču v Štravberku, fare Št. Peter pri Novem mestu.

Na prodaj je domovje

obstoječe iz dveh hiš na dva konca. Okolu hiš so sadni vrtovi in vrtovi za zelenjavo. Zraven spada vse gospodarsko poslopje v dobrem stanu, in vodnjak. Posestvo je novo, stoji na lepem prstoru pri fari v Stopičah in je v dobrem stanu ter pripravno tudi za kakega rokodelca. — Več pove Marija Novak v Stopičah št. 19, pošta Novomesto (132-2-2)

Lep dober mlin

na Primostku, vedno z veliko vodno močjo, lepi travniki, stelniki, njive, hrastovi in jelovi gozdi, pôd, kozolec, se posamez no ali skupaj prodaja po nizki ceni. Polovica kupnine lahko po 4 1/2% vknjižena ostane. Dalje se izve pri lastniku Friderik Skušek, Metlika. (110-3-3)

Vabilo za nakup istr. vina.

Fino pristno garantirano vino, več tisoč hektolitrov, belo, rudeče, in črno od 36 v naprej postavljeno na tukajšnji drž. kolodvor proti gotovemu plačilu, je za prodati in se ekspedira iz vzorne kleti kršč. vinarske zadruga v Vodnjanu. Cene za vagono po dogovoru. Tropinovec in droženka (istr. konjak) I^a od 70 do 80 novč. liter.

Za kršč. vinar. zadrugo: (131-13-2)

Ivan Pujman, poslovođa, Dignano, Istra.

Učenca

takoj sprejme

JOS. VOVK,

(124-3-2)

pek v Kandiji pri Rudolfovem.

Lepo, malo

posestvo na prodaj!

Na Spodnjem Štajerskem, Grobelno ob južni železnici in rogački železnici, arondirano s krasnimi poslopji. Zemljišča, njiv, travnikov in hoste je do 8 oralov. — Natančnejšega izvestja daje

dr. Ludovik Filipič, odvetnik v Celju. (108-3-3)

Ženske lase

zmešane in rezane kupujem po najvišji ceni.

Izdelujem vsa vlasuljarška dela. V zalogi imam fina toaletna mila, prave francoske parfume itd. BAYRUM t-kočina proti izpadanju las ni prhut. odlikovana z 10 zlatimi kolajnam, HAARPETROL za rast mladka, NUSIOL iz orehovega izvlečka za lase in brade čudovit uspeh, prekaša vsa dosedanja barvila. Poleg tega priporočam moj znani BRIVSKI SALON na novo urejen z najnovejšimi higijeničnimi komforti, s hitro, čisto indobro postrežbo, želeč mnogobrojnega obiska.

Spodošovanjem se priporočam Ivan Svetec, (5-24-16) brivec in vlasuljar, Rudolfovo, Glavni trg. (Nasproti mestne hiše.)

(4-9-4)

Singerjevi šivalni stroji

ne samo za vse mogoče industrijske potrebe, ampak tudi za vsa domača dela te vrste dobijo se samo pri nas

Pazi naj se, da se kupuje stroje v naših prodajalnah,

katere se vse lahko spozna po zraven stoječem znaku.

Singer Ko. akcijsko društvo za šivalne stroje v Rudolfovem, Glavni trg.

Podružnice v vseh večjih mestih.

Vsi šivalni stroji, ki jih ponujajo pod imenom „Singer“, so ponarejeni po našem starejšem sistemu, ki ga sedanji novejši sistemi rodbinskih strojev daleč presegajo po konstrukciji, delazmožnosti in trpežnosti.